

REVISTA

SOCIETĂȚEI CORPULUI DIDACTIC DIN JUDEȚUL NEMȚU

APARE O DATA PE LUNA

Anul II. PIATRA-N., 15 Ianuarie 1898 No. 5

Viitorul copiilor noștri

Sub acest titlu se ascund multe probleme sociale greu de rezolvat. Subiectul acestui articol cuprinde multe chestiuni gîngăse la ordinea zilei.

Nu eu voi fi acela, care să pot deslega așa ușor acest nod gordian. Oameni învățați, oameni maturi cu experiențe îndelungate, economiști, marcanti, bărbați de stat, cugetători adînci își frămîntă crierii și se muncesc necontenit, atât în organizarea diferitelor instituțiuni cultural—social—economice, cât și în alcătuirea deosebitelor legi *cum și în ce fel* să deie direcția copiilor noștri, *cum și în ce fel* să le asigure viitorul.

E necontestat lucru, că de la felul educației și de la direcția ei, cum și de felul ocupațiilor ce vom da copiilor noștri, va atârna negreșit atât viitorul lor cât și buna stare a societății, a țerei-întregi.

Modul, însă cum se pregătesc astăzi copiii pentru viața practică lasă mult de dorit.

Părintii își dau copiii la școală, numai și numai ca după

isprivirea cursurilor să devie biurocrați, funcționari, cu un cuvânt bugetivori.

Dinșii doresc, ca copiii lor să învețe mult într'un timp cât mai scurt, pentru ca apoi să fie cu oră mai înainte, apți de a ocupa vre-o slujbă și dispensați ast-fel cât mai degrabă de a se mai ocupa de ei.

Funcționarismul este o bătă de care suferă cumplit țara noastră. Contra acestui curent în flăcă, trebuie să ne ridicăm, căci ce vor deveni copiii de mâne, când toate slujbele vor fi ocupate?

Organizarea, deci, atât a învățămîntului primar, cât mai ales a celui secundar, trebuie să fie ast-fel, ca să nu dea numai absolvenți bugetivori, ci trebuie să-i pregătescă în așa mod, ca să-și îndrepte activitatea și spre agricultură, industrie, comerț.

Inființarea dar a școlilor primare superioare cu aplicațiuni speciale după regiuni prin comunele rurale, cât și acelor profesionale prin diferite orașe, se cere cât mai urgent.

Acăsta cu atât mai mult, cu cât alergarea după funcțiuni pe cale de contagiune a trecut de la orașe și la țară; ba încă orașele inundăză satele cu funcționari; iar streinii acaparăză meșteșugurile, industriile și comerțul în România.

În alte țări nu este așa. Nu mai departe în Transilvania găsim o sumă de meseriași, negustorași, măcelari, agricultori chiar, cari au trecut 4 clase gimnasiale pe când la noi câți din acești absolvenți au îmbrățișat meseria de măcelar sau de cismar?

Dicând, că copiii de la țară trebuie să aibă școli de meșteșuguri, de agricultură, nu voi să mă declar contra înăintării copiilor de la țară în viața socială și conducătoare a acestei țări. Din contra, sunt cel mai aprig partisan al reînnoirii păturilor orășenești prin elemente vigurose și sănătoșe de la țară.

Un lucru însă: Județul Némțu d. ex. a avut anul trecut scolar aproape 430 absolvenți ai școlilor rurale. Câți din aceștia cu putință, s'au înscris în școlile primare orășenești, gimnasiu, licee, școli normale, seminariu etc?

Nu cred să fie 30. Dar să admitem. Naște întrebarea, ce se face cu cei 400 remași pe la vetrele lor? De sigur, rămânând pe lângă părinții lor, îmbrățoșeză agricultura nesistematică și irațională ca și pe timpul Dacilor.

Dar cu absolvenții școlilor urbane, credeți, că stăm mai bine? De loc. Intrarea în școlile secundare se limitează prin diferite mijloce: concurs, lipsă de locuri etc?

Restului de absolvenți trebuie să li se deschidă ușele unei școli de meserii, profesionale, cu atât mai mult cu cât trebuie, să prețuim viața profesionistă de cât celei de bugetivor.

Trbuie dar ca atât părinții în creșterea copiilor lor, cât și oamenii de stat, să aibă grijă ca viitorul copiilor să nu fie numai spre cea amintită mai sus, ci și spre industrii, comerț, agricultură cu: apicultură, sericicultură, pomicultură, viticultură, horticultură, apoi meșteșuguri ș. a.

Țara, care are o industrie înfloritoare și un comerț dezvoltat, este cea mai bogată și în fruntea altora. În secolul în care trăim, nu țara, care întrebuințază terul în fabricațiunea spadelor, e mai puternică; ci aceea, care-l întrebuințază în fabricațiunea mașinilor industriale și agricole.

Așa e Anglia și acum în urmă Germania.

Lupta pentru traiu devenind din ce în ce mai grea, mijlocele de a o ușura sunt cu mult mai multe când e vorba de un industriaș, comerciant, de cât un biet funcționar. Dar, afară de acesta :

Viața slujbescă—se dice—are leafă fixă, pensie sigură dacă ajungi la ea; dar după ea atrage: înjosire personală, lingușire, stricare de caractere, demoralizare.

Viața agricolă, industrială, comercială are: muncă prudentă, cinste complectă, după care atrage: independență personală, îmbogățire, cultivarea și îmbogățirea pământului, ce dau foloșe materiale mai mari; nu mai amintesc condițiunile sanitare și mult mai prielnice vieții.

Pentru a învedera și mai mult faptul compărăm: *Belgienii* popor cult și industrial comercial, cu *Românii* popor incult și rural.

Alégă-și fie care partea cea mai bună.

Dar dacă pentru *băieți*—în organizația actuală a societății—lupta pentru traiu devine grea de tot, ce să mai ție.n pentru *fete*.

Spre a arăta viitorul acestora n'avem de cât să amintim, că la nașterea unei fete bucuria părinților e numai pe jumătate.

Persónele, care se informéză, li se răspunde neschimbat: „*Vai, e o fată!*” și acelea cari aduc felicitări primesc drept răspuns: „*Păcat, că nu e băet!*” !

De ce acésta aversiune pentru sexul femenin? Răspunsul e în maxima clasică: „*Casa barbatului e lumca, iar lumea femeii e casa barbatului*”.

Cu alte cuvinte: viitorul unui băet e deschis în fața lui încetând de la un timp de a mai fi în sarcina familiei; pe când viitorul unei fete în cel mai favorabil cas e o căsătorie bună, dată de când încetéză a mai fi sub influența părinților.

Acéstă stare de lucruri se datoresce educației ce le dăm fetelor. În loc să le învățăm lucruri folositoare, necesare pentru viața practică, ast-fel ca să-și câștigel existonța și fără concursul barbatului, le dăm la școlă sau le crescem, ca să învețe piano, cânt, desemn, pictură etc., lucruri ce nu le sunt absolut trebuitoare în lupta pentru traiu.

Aceste ar trebui numai în casuri de vocațiune bine afirmată, căci în definitiv la ce le póte servi tóte acestea dacă nu le póte schimba în monedă — într'o căsnicie — idolul secolului nostru.

Cunoscințele necesare, gimnastica pentru întărirea corpului contra oboselei și învățarea de lucruri practice absolut trebuitoare vieții, în așa fel să póta lupta singură și fără a aștepta numai de cât căsătorie, iată ce trebuie să dăm fetelor.

Amerișanii să ne fie de pildă.

O căsătorie bună, basată pe sentimente reciproce, iar nu de interes material, e bine venită.

În cazul, când barbatul dorește nu se ivesce, fata să fie crescută astfel, ca fără dînsul, să-și poată agonisi cele trebuitoare existenței putînd ocupa una din următoarele categorii de profesii—vorbesc de actualitate—clasate de germanul *Vild-Queisner* :

I. *Profesiuni domestice*: 1 damă de companie, 2 guvernantă, 3 economă sau intendentă, 4 pedagogă în o școală grădini de copii, 5 îngrijitoare de bolnavi.

II. *Profesiuni comerciale*: 6 casierită, 7 ținătoare de registre, 8 vinzătoare, 9 modistă, 10 cusutoră, 11 voiajoră de comerț, 12 genantă.

III. *Profesiuni publice*: 13 funcționară la căile ferate, 14 telegrafistă, 15 telefonistă, 16 profesoră.

IV. *Profesiuni savante*: 17 medic, 18 avocat, 19 agronomă, 20 ziaristă, 21 dentistă.

V. *Profesiuni artistice*: 22 musicantă, 23 pictoră, 24 actriță, 25 femei de litere.

VI. *Profesiuni artistico—industriale*: 26 pictoră de porțelan, 27 pictoră pe sticlă, 28 pictoră pe stoffe, 29 buchetieră, 30 litografă, 31 profesoră de dans, 32 fotografă.

Vorbesc de sigur de fetele clasei mijlocie și nu de a țerului, care-și au ocupațiunea știută și nici de-a clasei capitaliste.

Comentariile, contradicțiile, cum și alte păreri asupra acestui articol, se vor publica cu plăcere în această revistă.

Acesta a fost chiar scopul pentru care am atins acest subiect.

G. Simionescu

RÎDICĂTURILE PAMÎNTULUI

Tradusă din „Pädagogische Rundschau“

Cunósceți toți animalul, care trăește în pămînt și ne aduce mare folos, distrugînd gândacii vătămători sîmănturilor. Cum se numește? — Cârțița.

Dacă mergem pe cîmp cunóschem îndată unde locuiesc cârțițe. De unde? — După moșuróele de cârțiță. Cum e suprafața cîmpului din pricina acestor movili? — Cu rîdicături. Mai sunt pe pămînt și alte rîdicături. Unde-ați vîdut? — În tóte locurile. Prin ce se deosebesce movila de suprafața plană a cîmpului? — Prin aceea, că ea e mai naltă. Cum le voiți mai numi deci? — Înălțimi. Când înălțimea e mai mărișoră, o numim *deal*. Când însă e și mai mare încît ne obosim, ca s'o urcăm pórtă alt nume. Cum se numește atunci? — *Munte*. Cunósceți câte-va nume de munți? — La un munte deosebim mai multe părți. (Profesorul schițeză cu cridă pe tablă un munte). Unele părți ale muntelui pórtă numiri după asemănare cu corpul omului. — Cum se numesc părțile cele mai de jos ale corpului? — Picióre. Cum vom numi partea de jos a muntelui? — Pîcior. Cum se numește partea cea mai de sus a corpului? — Cap. Unde va fi aici pe tablă capul muntelui? (Un copil arată la tablă). Când vorbim de capul muntelui avem o altă vorbă mai întrebuintată. Care? — *Vîrf*. Intre vîrf și piciorul muntelui se află mult loc. Dacă cade o piatră din vîrf muntelui ce se întîmplă? Ea se rostogolesce pînă jos. De ce? Pentru că suprafața pe unde merge e aplecată. Acéstă parte prăvălată pórtă diferite numiri. Pe care le cunósceți? — Povîrniș, cóstă, coboriș. Muntele nu-î tot-deauna trăgînat, el póte fi une-orî drept ca un zid. (Se desemneză pe tablă). De ce nu putem sapa ușor în munte? — Pentru că-î format din petre și stînci. La care munți se vîd pietrele? — La cei înalți. Care parte e mai ales gólă? — Vîrf. Cu ce-î acoperit piciorul munților înalți și munții cei micî? Cu pămînt. — De aceea jos sînt mai mulți copaci de cît sus. Ce arbori sînt mai ales jos? — Arbori cu frunze late. Și sus? Cu frunze înguste, ca acele.

Carī copaci sunt mai mari? Ceī de la piciorul muntelui. Dar mai sus? — Cu cât ne urcăm cu atât ei sînt mai mici. Când sînt mici de tot cum îi numim? — *Tufe*. Unde încetéză arborii muntelu-ī acoperit cu mușchiū și unde încetéză și acesta cu zăpadă? Cât ține omătul aici? Tot-deauna. Cum numim ceea-ce remâne tot-deauna? — *Veșnic*. Ce se află decī pe vîrful munților innalți? — Omături veșnice.

Sunt și munți din care esă foc. Cum se numesc? — *Vulcani*. De unde vine focul? — Din interiorul pămîntului. Acésta probéză, că pămîntul a ars odată și că acum s'a răcit și întărit; dar înăuntru tot arde. (Se amintese de căldura din fântănele adînci, mine, isvórele calde). Cum se numesce deschiderea pe unde esă focul din pămînt? — *Crater*. Dese-orī sbucnesce din vulcan și materie topită. Cum se numesce acésta materie? — *Lavă*. Lava e lichidă, dar când se răcesce se face tare ca piatra. Cu lespezī din lavă răcită se pavéză străđile. Vulcanii nu aruncă într'una foc, ci ei aū și timp de repaus. Une-orī esă pe crater cenușă, care póte fi atit de désă și voluminósă încît cutremură tótă vecinătatea. (Herculam, Pompeiū.)

Rar e un munte singur, de obiceiū is mai mulți unul lângă altul. Cum se numesc atuncī? — *Lanț de munți*. Unii munți merg până la mare. Muntele care-și spală piciorul în mare se numesce *cap*. Dacă munții se scobórá în apă și dacă vîrful lor se cufundă în apă, vai de corăbiile ce trec pe acolo; ele se sfarămă de stînci.

Cum se numesce locul dintre doi munți sau douē dealuri? — *Vale*. Cum se numesce valea strîmtă și adîncă între doi munți? — *Strîmtóre*. Cine umblă tot-deauna prin vâi și strîmtóri? — Píraele și riurile. De unde se hrănesc acestea cu apă? — Din omăturile topite sau din isvórele muntelui. Ce se întîmplă cu omăturile, dacă dă un timp călduros? El lunecă de pe vîrf și se rostogolesce în vale. Cum se numesc aceste grămeđi de omăt? — *Mormane* sau *troiane*.

Când muntele despărtesce locuințele ómenilor, ce face omul ca să trecă dintr'o parte într'alta? Caută locul cel mai jos. Acel loc se chiamă *pas* sau *trecători*. Linia care ar uni vîrfurile munților se chiamă *crésta munților*.

Munţii trimesc cursurile de apă în cele patru puncte cardinale.

Ce formeză muntele pentru că prin văile lui se despart cursurile de apă? — Linia de împărţire a apelor. Ce mişcare împiedică munţii? — Mişcarea aerului. De aceea în partea de sud a Alpiilor suflă adesea vînt de primăvară, în timp ce spre nordul acestor munţi suflă vînt rece din nord. Ce temperatură e pe munţii înalţi? — Rece. Prin ce se probează? — Prin omăturile veşnice.

Munţii sînt o podobă a pămîntului, dar producţiunea a împrăştiat-o Dumnezeu pe câmpii. Ast-feliu fie-care parte din pămînt are bunurile ei.

Cleopatra Măcărescu

A). PROSA.

Cuprinde următoarele genuri: 1) *Oratoric*. 2) *Istoric s. narativ*, 3) *Didactic*, 4) *Romantic s. fantastic* şi 5) *Epistolar*. — Tóte pot cuprinde atât prosa propriu disă s. comună cât şi pre cea poetică.

1). Genul Oratoric

Despre scopul acestui gen şi divisiunea lui am tratat în No. 2 al acestei reviste. — Acum vine vorba de a aminti şi de genul acesta relativ la popor. — Fîind că avem să tratăm în paralel şi genurile literaturii populare, este bine a face o mică digresiune de la subiect sau de a deschide o mică parantesă în ceia. ce privesce literatura populară şi să arătăm în puţine cuvinte caracteristica ei.

Literatura populară nu are pretenţiunile celei culte din căusă că poporul nu este cult în înţelesul adevărat al cuvîntului dar inconscient cuprinde frumuseţi literare de netăgăduit. —

Literatura cultă este efectul premeditării și a muncii îndelungate a crierului; cea populară este spontanee și instinctivă, ea se naște subit sub impresiunea unor momente capabile a o produce; putem dice ea este simplă și naivă, ca și poporul.

Literatura cultă este fixată prin scriere o dată pentru totdeauna, cea populară este supusă la fluctuațiuni sau variațiuni, căci este liberă, sbóră din gură în gură și fie care este liber a-î adaoga sau a-î scădea ceva: de aice ne explicăm, că una și aceeași poezie are mai multe variante, după țeri, timpuri etc; de asemenea unul și același basm nu tot așa sună în Moldova ca'n Muntenia, Transilvania etc. — Literatura populară în momentul producerii este *nescrisă* și pôte trece în cea *scrisă*, dacă cine-va își ia osteneala a o fixa prin scriere d. ex: toate colecțiunile producăunilor populare.

Este de notat un fapt caracteristic și anume, că literatura populară trece din starea *nescrisă* în cea *scrisă* și apoi iarăși în cea *nescrisă*, amplificându-se mereu după talentul scriitorului și al povestitorului, d. ex: un basm fixat prin scriere de un culegător, este răspândit în public și vine iarăși în popor; cel ce-l cetesce, când vine vorba să-l povestescă altuia, natural că amplifică și dacă se găsește un alt culegător îl scrie din nou, însă schimbat într-o cât-va, fie ca redacțiune, fie ca material. În mod general se pôte susține, că tendința lit. populare este spre amplificare și nici o dată fixată la o anumită limită ca cea cultă, căreia nimene nu-î pôte adaogi o *iotă* macar peste cele ce a dă autorul.

Poporul împrumută și produse streine, însă le metamorfoséză într-o atât, că foarte greu se pot cunoște și numai de filologi, că sint streine. — Poporul adoptându-le le desbracă încetul cu încetul de haïna streină în care le primesce și le îmbracă în haïna sa națională, adică le naționalisază, ca d. ex. Alexandru Macedoneanul din „Alexandria“ nu mai este considerat pentru popor, ca un erou strein, ci ca unul din ai săi; tot asemenea „Nastratin

Hogea" etc. Producțiunile literare culte foarte arare ori le primesce după cum am amintit în trecut în No. trecut și acesta din cauză că nu sînt în graiul propriu al lui, cu alte cuvinte nu sînt croite după calapodul lui, de și la prima vedere limba se apropie de a lui; cu toate acestea poporul este așa de fin observator, că după un timp scurt le respinge, ca nepurtând pecetea geniului său.

Lucrul se petrece altmintrelea cu acei scriitori ce sînt îmbracați în haina lui, cari îi vorbesc limba proprie a lui cu toate frumsețile și scăderile ei, pe aceștia și-i asimilează și trăește veșnic cu numele și producțiunile lor, ca și când ar fi ale sale, d. ex: Căntecele de stea, irodii etc. ale lui Anton Pan; de asemenea scrierile lui Budaï Deleanu, I. Barac etc. Acești poeți se numesc ai poporului și nu ai literaturii culte, macar că talentul lor întrece cu mult pe al multor din lit. cultă; ori-cât de însemnat ar fi un poet din lit. cultă nu poate susține înaintea poporului comparațiunea cu aceștia.

Producțiunilor populare nu li s'a dat atențiune pînă către începutul sec. XIX și mișcarea a pornit din Germania prin frații Grimm: *Jacob* (1785—1863) și *Wilhelm* (1786—1859), cari pentru întâia dată au atras atențiunea barbaților literați asupra frumuseților cuprinse în producțiunile populare prin analisisa estetică a poveștilor adunate de ei și de atunci și pînă în prezent s'a pus și se pune mare preț pe lit. poporului constituindu-i o clasă a parte sub numele de *lit. populară*.

Tot din Germania a pornit și impulsul spre tipărirea acestor produse și în frunte stau orașele: Lipsca, Heidelberg, Colonia și altele.

La noi chiar, cu poporul nostru, astăzi nu se mai petrece lucrul ca în vechime să nu-i mai deie nimene atențiune; nu mai este numit cu terminul cronicarilor vechi de „*prostime*“, ci a început și el a fi chemat încetul cu încetul la viața politică și capătă și pe și însemnătate, ca factorul cel mai principal din

viața socială. Impulsul dat de Germani producțiunilor populare a atras atențiunea tuturor popórelor și fie care s'a grăbit și se grăbesce de a aduna cu ardórea cea mai mare ori-ce product popular, fie cât de neînsemnat, totul se studiază și să analisază cu de a măruntul scoțénd în relief frumusețile poetice și filosofia ce cuprinde.

Noi sîntem în urmă mult cu adunarea acestui material și încă și mai mult cu analisarea filologică și estetică a lui. Nu trebuie a ne mira, căci n'am început de cât de prin 1840 și cel ce a dat impulsul a fost V. Alexandri prin adunarea și publicarea poesilor populare, câte va ghicitori, proverbe etc. adnotate în mod estetic și nici de cum filologic.—Mai înainte de V. Alexandri a fost A. Pan, dar nimene nu i-a dat nici o atențiune și d'nsul conscient de rolul său cel mare cu atât mai puțin a căutat să facă sgomot în jurul producțiunilor sale; abia adî putem judeca cine a fost A. Pan cum și modestul tipograf P. Ispirescu.

Adî posedăm,—ce e drept,—colecțiuni bogate (într'un timp relativ scurt) de ori-ce fel de producte populare, ca: basme, ghicitori, doine, hore, balade, proverbe, fabule, snóve etc. etc., ceia ce ne lipsește încă, sint studiile asupra lor, cari abia s'nt la început.

Fiind vorba de literatura scrisă populară nu este fără folos să amintim și caracteristica ei și anume despre ceia ce conține o carte populară —Cărțile populare rare ori aú un singur gen literar, ci cele mai adese ori ele s'nt opere *mixte*, adecă un fel de enciclopedie în cari găsesci de tóte: cântece, basme, fabule etc. etc. și acésta pentru motivul, că poporul iubescé variațiunea și fórte repede trece de la un gen la altul; de la veselie la tristețá și vice-versa.—Incă o caracteristică ar fi estinătatea cărților căci țaranul fiind sarac nu póte plăti prețuri mari.

Inchidem acésta mică parentesă și ne întórcem la cestiunea nóstră, adecă venim a vorbi despre oratoriú poporului. Ne întrebăm

are poporul oratorii săi? — Răspunsul este afirmativ, căci și el are de regulat interesele sale, ca d. ex. o alegere de primar, diferite reclamațiuni înaintea autorităților, când este nedreptățit, exprimarea opiniunii lui despre: primar, perceptor, preot, învățător etc. Tóte acestea sînt arătate de popor prin ómenii săi destepți, bunți vorbitori, cum și înțelepți sfătuitoři — Cel ce a immortalizat tipul oratorului poporului este I. Creangă cu „Moș Ión Rótă“ și just apreciind căți „Moș Ión Rótă“ nu conține masa poporului nostru, în cât putem dice fără frică de a fi desmințiți că fie care comună și cătun își are pre „Moș Ion Rótă“ al său. O dovadă mai elocventă avem, că de multe ori o depozițiune înaintea justiției făcută de un „Moș Ión Rótă“ aduce mai multă claritate, de cât pleduaria unui avocat, care bate câmpii!...

Până în present nimenea nu și-a dat osteneța să facă un studiu asupra oratoriei populare și de acésta ne explicăm, că nu o găsim în nici un tratat de retorică amintită macar.

Intre oratoriile poporului am enumera decí dară: pre acei ce dau sfaturi pentru interesele țaranului, fie publice sau private; de multe ori și'n interese private trebuie ca cel ce sfătuesce, să fie elocvent, pentru ca să-i dai ascultare și să fii convins de bunătatea sfatului.—Aice trebuie de făcut restricțiunea, ca sfătuitoři și îndemnători să fie sinceri, desinteresați și nu nisce speculatori ai credulității naive a semenilor săi.

De asemenea între oratoriile populare vor intra și toți *poveștii șegetorilor*, cari de asemenea nu sînt mulți, macar că s'ar dice, că fie-care scie o poveste; dar noi susținem, că nu fie-care are talentul de a o nara cu *tact și expresiv*, în cât păr'că te transportă în fața evenimentelor, ce le naréză, de și scim, că sînt fictive.—Cam aceștia ar fi oratoriile poporului.—Un studiu amănunțit ar trebui a-i clasifica după genurile oratorice și a le face o analiză psihologică detaliată; noi ne mulțemim numai a-i menționa, lăsând acésta trebă altora mai competenți.—Facem mențiune să nu se considere între oratori și bardii poporului,

rămânând a vorbi despre ei la locul cuvenit, adică la poezie.

Incheiăm această mică dare de seamă asupra gen. oratoric și în cele ce vor urma, vom continua cu *gen. istoric* sau *narativ*.

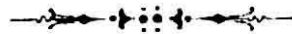
(Va urma)

Ilie C. Crețulescu

Prof. I. română

Cei mai principali pedagogi germani.

(Traducere după Jules Paroz).

Germania este cum s'ar dice pământul clasic al pedagogiei. Educațiunea a luat în această țară o dezvoltare considerabilă.

Voiu face un mic resumat asupra principalilor pedagogi, cari s'au distins mai mult în această ramură.

a). Empiricii.

Experiența este, pentru pedagogii din această întâia clasă, isvorul și regula pedagogiei. Tendințele lor cu toate acestea sunt foarte diferite. Din această categorie fac parte: *Schwartz*, *Curtman*, *Niemeyer*, *Dinter*, *Diesterveg*, *Vichard Langé*, *Denzel*, *Zerrenner*, *Scholz*, *Graefe*, *Stephani*, *Sailer*, *Kellner*, și *Overbeg*.

Schwartz (1766—1837) în scrierile sale despre *educație* cântă legile ei în natura copilului; ca și *Pestalozzi* el găsește o asamanare perfectă între legile naturei și necesitățile educative ale omului.

Punctul de plecare al dezvoltării lui este *vięta*, care e o putere.

Om nu este alt-ceva de cât această putere pe drumul dezvoltării.

Educațiunea conduce această dezvoltare și ea își ajunge scopul, când în urma unei desvăluirii complete, omul a ajuns la apogeul ei. Scopul educațiunii și instrucțiunii este intruparea imaginii lui D-șeu în om.

Curtman a prelucrat sistemul lui *Schvartz* pe baza creștinismului pozitiv. Opera sa intitulată „*Școli și viață*” este una din cele mai bune producțiuni ale pedagogiei germane.

Niemeyer (1754—1828) în scrierea sa „*Legile educațiunii*”, dice că scopul educațiunii este dezvoltarea umanității; el susține această prin triumful principiilor bune asupra instinetelor rele, *Niemeyer* se ține în general de *Pestalozzi* și *Basedov*.

Dinter (1760—1831) a stabilit principiile și procedurile *catehisării*, metoda învățămîntului căruia trebuie să-i urmeze învățămîntul intuitiv al lui *Pestalozzi*. Intuiția este bună pentru școlile elementare, forma catihetică gradelor care urmăză.

Iată principalele perceptive cuprinse în lucrarea sa intitulată „*Principalele reguli catihetice*”.

1). *Definiția*. — *Catehisarea* este arta de a instrui cu ajutorul întrebărilor și răspunsurilor.

2). *Calitățile catihetului* sunt: pătrunderca, un viu sentiment pentru adevăr și moralitate, prezența de spirit, gustul, flexibilitatea vocii. Catehistul trebuie să posedă între altele și idei practice asupra psihologiei, religiunii și obiceiurilor; să cunoască principalele pasaje din biblie, să aibă experiența mai ales în ceea ce privesce pe copii; să posedă o adunătură de istorioare adevărate și poezii instructive; să aibă noțiuni de istoria naturală; să cunoască instituțiunile civile și politice, să-și vorbiască și să-și cunoască bine limba sa. În fine pentru a-și ajunge scopul, catehistul trebuie se scie: 1). A face întrebări; 2). A întrebuița răspunsurile date; 3). A captiva atențiunea; 4). A alege, a esplica, a demonstra, a aplica și a prezenta materialul subiectului său.

3). *Întrebările* — Întrebările trebuie să fie simple, clare, înțelese, neîntovărășite de gesturi, cari ar arăta răspunsul. Întrebările, cari n'aduc ca răspuns de cât un *da* sau *nu*, sunt prea ușore și trebuiesc înlăturate. Întrebările disjunctive, cari silesc pe copil a alege între două sau trei cazuri, sunt preferabile; ele sunt bune pentru a trezi raționamentul în copiii timiți; dar nu trebuie întrebuițate prea mult

pentru a arata ideile principale, ei trebuie aşteptat ca copilul să le găsească atunci când nici nu gândeşte. Întrebările remotive, prin care se alungă reprezentaţiunile false înainte de a desvolta subiectul adevărat sunt convenabile: ele escită reflexiunea şi previn neînţelegerea. Întrebările relativ la obiecţiunile cari le putem aduce, exercităză inteligenţa. Întrebările prin cari se începe frasa şi se lasă sfârşitul copiilor, trebuiesc evitate.

4). *Chipul cum trebuie să se pue în întrebările.* — E mai bine a se întreba copiii într'o ordine nelhotărită, de cât unul după altul, fiindcă prin aceasta se întreţine mai bine atenţiunea. În fie-care lecţie fie-care elev trebuie chestionat de mai multe ori, aşa că nici unul să n'aibă vre-un moment în care să credă că n'o să fie întrebat. Răspunsurile colective sunt date de copiii cari gândesc mai iute; ele apasă asupra dezvoltarei inteligenţilor încete, dar adesea profunde, ele deprind pe cei slabi a răspunde fără a se gândi; ele mai provocă şi un sgomot nefolositor, care dau copiilor distraşi ocazia de a vorbi, fără să fie observaţi. — De altă parte nu se poate dice că răspunsurile colective ne iuţesc mersul lecţiunei şi nu ocupă un mai mare număr de elevi odată. Se unesc avantajile de la amândouă procedurile, când se obişnuiesc ca elevii, cari au găsit răspunsul să ridice degetul.

În general regulele următoare pot fi recomandate: Chestiunile uşore trebuiesc adresate elevilor slabi. Când e vorba a se resuma noţiunii generale, se vor adresa celor mai tari. Trebuiesc făcute întrebările ast-fel ca să fim siguri că vom capata un răspuns just. Când nu primim nici un răspuns, causele pot fi următoarele: 1). Când întrebarea n'a fost înţelėsă ş'atunci trebuie refăcută; 2). Póte copilul n'a fost atent şi atunci ne vom adresa la un altul mai mic sau mai slab, pentru a'l umili, dar nu trebuie să abusăm; 3). Póte din cauza nesigurantei ce are copilul de a se exprima, dascalul în cazul acesta póte să'l ajute cu jumătate de răspuns, lăsându-i lui restul.

5). *Ordinea de a observa.* — Când s'a ales un subiect, trebuie determinat scopul unde voim s'ajungem cu copiii. Incepem prin chestiuni mai uşore, pentru a pregăti inteligenţa la mai grele.

6). *Definițiunile.* — Adesea învățătorul trebuie să definească ori să facă pe copii a defini, în fine de a da precisiune ideilor. Orice definiție a unui obiect trebuie să conție caracterele prin care se deosebește acest obiect de toate cele alte.

7). *Sunt 3 feluri de catehisări.* — *Catehisarea propriu zisă sau analitică*; metoda *socratică* sau *catehisarea sintetică* și *catehisarea esamenului.* — Catehisarea propriu zisă sau analitică propune subiectul și-l imparte în părțile sale esențiale pe care le studiază unele după altele și aparte. — Metoda socratică este cu deosebire sintetică ea consistă în a face pe copil să și găsească el singur aceea ce vom să-l învățăm. Ea se sprijină pe următoarele 3 puncte: de a pleca de la ceea ce copilul cunoște deja; de a aranja ast-fel ce e cunoscut, ca necunoscutul să se afle de la sine și de a aranja întrebările cu răspunsurile elevilor, ast-fel ca ori-ce răspuns să ne ajute la aflarea necunoscutului. Pentru a reuși cu metoda socratică, trebuie descompusă fie-care idee în elementele sale, a le așeza unele după altele, ast-fel ca unul să conducă la descoperirea celui lalt. — Catehisarea de esamen este aceea prin care căutăm a ne da compt de cunoștințele strănse (capatate) sau de a sonda forțele intelectuale ale elevilor. In cazul I-iu ne mărginim în a face repetarea celor învățate. In al doilea se face chestiuni asupra materiilor mai mult sau mai puțin cunoscute de elevi pentru a vedea dacă au obișnuința de a compara, a reflecta, a afla cauzele și efectele, a trage conclusii, de a scôte principii generale etc.

Catehisarea dezvoltată de Dinter nu întârzie de a face ocolul Germaniei și în timp de 50 ani vorbele *catehist* sau *institutor* erau aproape sinonime. Astă-đi este un puternic curent contra catehisarei. i se reproșeză de a nu se adresa de cât la un elev de o dată, de a nu dezvolta de cât inteligența și de a lăsa inima rece, de a nu întipări în minte cunoștinți positive.

Pe de altă parte se spune că ea este forma învățămîntului cea mai bună de a excita și întreține atențiunea, de a exercita judecata și raționamentul în copii.—Noi însă, trebuie să evităm sistemele absolute. De sigur că faptele istorice, geografice, etc. nu vor putea fi predate

numai prin întrebări. Dar în istorie și geografie sunt fapte, care odată cunoscute pot da loc la comparații, la judecăți, la idei, la adevăruri generale și aceste fapte furnizează materialul formei întrebătoare. Nu trebuie să ne ținem nici numai de forma socratică, nici numai de cea analitică, dar să alegem pe cea mai convenabilă. Învățătorul îndemnat trece în aceeași lecție de la una la altă, după trebuințele momentului.

Diesterveg (născut la 1790) a lucrat pentru autonomia școlii, pentru independența institutorului și libertatea copilului.

Pentru Diesterveg a instrui, a desvolta este a forma.

Iată câte-va aforisme scóse din scrierile sale pedagogice:

Învățătorul nu formeză centrul, de asemenea nici obiectele de învățămînt.

Centrul îl formeză copilul, învățătorul nu e de cât *circonferință*.

A instrui este a îmboldi, a ațâța și știința instrucțiunii este știința acestei îmboldiri.

Instrucțiunea trebuie să se sprijine pe experiența copilului, pe noțiunile capatate prin intuiție; ea trebuie să-l ajute a pricepe aceste noțiuni și a putea să le exprime prin vorbe.

Trebuie să plecăm de la cunoscut la necunoscut. Mai târziu facem contrariul, mergem de la general la particular, de la regule la exemple.

Ceea ce trebuie memorizat trebuie întâi să fie înțeles și în urmă exercitat până devine proprietatea individului.

Copilul trebuie deprins a exprima cu ușurință tot ce învață.

Dascaul nu spune de cât aceea ce e necesar pentru a-l escita și desvolta, trebuie să învețe copilul, nu dascaul, a vorbi.

Cu cât copilul are ocașie a vorbi mai mult, cu atât învățămîntul are mai mare valóre.

Pentru ca dascaul să pótă observa și escita activitatea elevilor, el are nevoie de senătate, de putere în principii, de energie în disciplină.

El trebuie să cunóscă fórte bine subiectul sěu, să-l predeie liber fără ajutorul cărței.

Orî ce lecție trebuie să eserciteze înțelegerea copilului și să i-o desvolte. Școla nu este alt-ceva de cât gimnastica înțelegerii.

Tot ceea ce țice Diesterveg despre desvoltarea înțelegerii și a limbajului e excelent; dar cum pedagogia lui nu se resumă de cât în aceste câte-va puncte, e foarte incompletă. Omul n'are numai *înțelegeră* de desvoltat, el are o *inimă* de format și o *voință* de disciplinat.

Nu se pôte resuma tótă educațiunea în instrucțiune.

A nu lărgi cunoștințele șale de cât în cercul lucrurilor sensibile, după cum face pedagogia sa, este a disprețui nevoile cele mai întinse, și mai puternice din natura noastră, înșamnă a refusa inimii hrana sa principală și voinței sprijinul său.

Graefe (născut la 1798) în scrierea sa intitulată „*Școla populară germană*“ e în contra culturei formale și abstracte, susținută de Diesterveg și Lange. Acéstă cultură țice el, desvoltă înțelegerea în detrimentul inimii și disprețuesce trebuințele vieții practice. El adaugă, că a cultiva omul numai pentru sine este o absurditate, căci nici un om nu trăesce numai pentru dînsul, ci și pentru societatea care face parte.

Acela, care nu se ocupă de cât de a desvolta forțele copilului prin eserciții, confundă mijlocul cu scopul și școla care nu caută de cât a desvolta înțelegerea, sau care face din acéstă desvoltare ocupațiunea sa principală, neglijează cea mai mare datorie, aceea de a pune pe copil în stare de a-și urma vocațiunea sa.

Stephani (1761—1850) bavarez, catolic, e contra independenței școlei. El a inventat metoda de lectură fără silabisire (fonetic), a îmbunătățit starea sălilor școlei, a mărit salariul institutorilor, a organizat școlele științifice din Augsburg, etc.

Kellner, vechi director a școlei normale din Prusia, catolic, autorul excelentelor scrieri asupra învățămîntului limbei germane a publicat „*Aphorisme*“ pedagogice, *monografi* asupra diferiților pedagogi, în care arată un creștinism sincer și tolerant, o mare experiență în ale școlei și idei înțelepte și practice asupra instrucțiunii și educațiunii.

Sailer (1751—1832) episcop bavarez, de un spirit tolerant ca al lui Girard, a fost supranumit cu drept cuvânt: „*Fenelon al germaniei*“.

Sailer consideră școala ca un stabiliment de educație și pe institutor educatorul ei. S'au găsit multe sisteme de educație, ȳice el, dar puține au reușit. După unii nu se cultivă de cât *exteriorul omului* formându-i o frumoasă ținută, frumoase maniere, o pronunție frumoasă, elegantă și picioare iuți pentru dans.—Un altul se ocupă numai de *intelligenza*; din aceste școli veđi eșind pedanți, agitatori pretențioși cari nu găsesc nici odată odihnă pentru dînșii și nu încetăză de a tulbura și pacea celor-lalți.—Un al treilea sistem desvoltă cu preferință *voința*; produce omeni buni și pioși, dar mărginiți. Un al patrulea cultivă *interiorul și exteriorul* omului, el dă societăței inimă bune, inteligenți pătrunđetore și corpuri sprintene.—Un al cincilea în fine, cultivă *interiorul* în întregime după spiritul creștinismului și pe omul exterior lasându-l pe cel interior; acest din urmă sistem este acela care produce omenii cei buni, cei mai înțelepți și cei mai practici. Dar unde se găsește acest fel de educație?

Sailer ȳice: dacă nu disciplinăm natura animală, omul devine o fiară sălbatică. Dacă nu-l pregătim pentru viața civilă și socială, el remâne în starca sa barbară. Dacă nu-ı supunem voința imperiul lui conștiinței, viciurile civilizației sau al brutalității nu lipsesc de a-l subjuga.

Sailer ȳice institutorilor: Deveniți mai buni, pentru ca tineritul să devie și el. Scrierea sa „*Modelul unui învățator de țară*“ este basată pe această frumoasă idee. Un bun institutor, ȳice el, este scutit de pedantism. Pedantismul e tot ce pôte fi mai jignitor și cu toate acestea este așa de comun, încât un învățator modest e un fenomen destul de rar. Se pôte vedea, ȳice el, după ideea care mi-am făcut'o. Pentru mine dascalul modest este liber de aceste subtile neajunsuri, care samănă discordia și-ı face să pescuiască în apă tulbure — ; el e liber de acest spirit de înoire, care privesce cu dispreț obiceiurile vechi și care nu vrea de cât lucruri nouă, numai pentru că sunt nouă— ; el e liber de nebunia, care vrea să contopiască morala fără

ajutorul pietăței, cum și de aceea de a îndopa tinerele intelegenți cu cunoscuți de acelea, care nu le vor mai întrebuița nici odată—; el e liber de mania sufletelor mici, cari își inchipuesc că școla face nefolositore biserica—; cu toate acestea e sciut că necesitatea religiei e neînlăturabilă—; el e liber de mânia neînfrănată, care s'aprinde iute și lovesce cu orbire—; el e liber de aceste obiceiuri aspre și grosiere, care nu știu să facă din copii de cât nisce salbatici— el e liber de lene și neglijență, care fac din școlă un loc de plictisală și un esercițiu de răutate; — el e liber de această dispoziție posomorită, care provocă revolta în copii și care-i fac a-și bate joc de învățătorul lor, în loc de a-l onora: el e liber în fine de tot ceea ce face pe învățător incapabil da-și îndeplini datoriile sale.

Pe de alta parte el are destulă dragoste și răbdare, destul curaj, inteligență pentru a educa tinăra generație.—El scie a pedepsi cu seriozitate când descopere minciună, furtul și răutatea și a iubi cu seninătate, când zelul și disciplina nu cer alt simulent de cât dragostea; el conduce pe cei buni cu o privire, pe cei gravii cu reprimanda și pe cei răi cu pedepse; el deșteptă emulația și opresce desvoltarea vanității și orgoliului; el face deosebire între greșelele făcute din cauza temperamentului vioi și privesce școla sa ca pe un mic stat în care parțialitatea nu trebuie să descurajeze pe cei slabi și să iasă arrogantii pe cei puternici; el îmbunătățesce inima pentru a lumina inteligență și întăresce cu deosebire sentimentul religios, el întreține asemenea și în afară de școlă raporturi cu elevii săi, cea ce alimentează, încrederea și dragostea de o parte și de alta; el îi învață a cunoște plantele veninoase, dar mai înainte îi învață a distruge planta otrăvită a egoismului; el îi învață a planta arbori fructiferi dar îi deprinde de a deveni plante nobile în societate; el le arată tot ce e bine prin bunul exemplu, care li-l dă.

Overberg (1754—1826) pedagog catolic, el s'a ocupat cu deosebire de învățămîntul religios. Metoda sa este întemeată pe istorie și viață practică. El este adversarul memorisarei neînțelese. Memorisarea catehismului, țice el, este un chin pentru copil, ca orii și ce memorisare. Acest chin e chiar nefolositor, căci copii nu trag nici

un folos, când ei învață pe derost fără a înțelege și cu atât mai mult acest chin e vătămător educației lor, căci: 1). îi face să învețe cu deasila; 2). îi face să creadă că ei știu ce-va când în realitate nu știu de cât a pronunța cuvinte și că o recită mult și a ști mult, pentru dinșii e acelaș lucru; 3). înădușa curiozitatea de a înțelege ce-va și îndepărtază inteligența de reflexiune.

În predarea sa, Overberg începea de obicei printr'un obiect bine cunoscut de copii, dar străin de subiectul lecțiunei. Cu toate acestea îndată scotea lecția dintre un obiect neînsemnat, și când copiii deveneau atenți, atunci intra în subiectul său printr'o tranziție naturală.

Tonul era acela al unei conversații familiare, lecțiile le scotea fără greutate unele din altele și deveneau foarte atragătoare prin ordinea și felul cum erau predate.—Comparațiunile și exemplele nu lipsiau. Dar nimic nu se egala cu cordialitatea lui Overberg,; sufletul său întreg era răspândit în lecțiunile sale. Persoane din toate rangurile societății se grăbeau a veni la școală pentru a-l auzi și când îl vedeau în mijlocul elevilor săi, căci el avea obiceiul de a-și așeza un semn care, li se părea că vedea pe Mântuitorul în momentul când pronunța aceste frumoase vorbe: Lasați copiii să vie la mine! Studenții în teologie căutau a pătrunde metoda sa; savanții admiraau claritatea și simplitatea explicațiilor sale, bogăția imagiunilor și exemplelor scoase din viața practică. Toți erau înmărmuriți de cuvântarea cerescă a celui pe care-l aușiau.

Overberg ne dă secretul puterii sale în pasajul următor, găsit în jurnalul său: — 18 Ianuar 1790. În această dimineață m'am dus din noaptea la școală, fără a mă fi preparat îndeajuns, Dumnezeuule ajută-mă a mă corija de acesta! Lipsa de preparație mă face să fac multe greșeli. Învățămîntul devine rece, incurcat; nesigur; el aruncă confuzie în capul copilului, împiedică atenție, face învățămîntul neplăcut atât lor cât și mie însu-mi. — În general, trebuie să mă păzesc a intra în prea multe detalii, de o fi prea lung, prea învățat pentru copii. Mult mai bine e de a face pe copii să înțeleagă un singur a-

devăr, de cât de o spune de ce nepricepând nici unul. Damnețeule, ajută-mă a face progrese în metoda simplă, scurtă, clară și lămurită a fiului tău iubit! Fă-mă a mă întreba întâi: Acastă lecție este ea necesară, folositore? Nu este alta mai folositore căreia să-i dau preferință? Este ea destul de lămurită pentru copil? Și în ce scop să le-o dau? Este ea cea mai folositore din câte a-și putea preda? — Overberg a lucrat cu aceeași ardore și în seminarul episcopal. — El voia ca institutorii să fie bine înștruiți. — Overberg s'a ocupat și de formațiunea Institutórelor. — Institutóarele, dice el, aũ primit de la natură mai mult dar de cât barbații în a dirija și instrui, cu deosebire pe tinerele fete, pentru a le inspira obiceiuri și sentimente femeesci.

El. Manoliu

Institutóre

(Va urma).

D e s p r e M e m o r i e

Trăind — căutăm să ne ajutăm cu ceva unul pe altul.

Căutăm să ne instruim reciproc și în dorința acésta, noi cei mici la suflet, furăm — de la cei mari la suflet — ideile lor și ni le împrumutăm unul altuia.

Și acest furtișag se comite de multe ori fie-că mulți dintre semenii noștrii póte nu le dá mâna să-'și procure scrierile ómenilor de valóre, fie că pe dînșii póte nici capul nu-i dóre c'or fi existând asemenea cărți.

Așa fac mulți care scrim câte-olécă, așa fac și eu, căci ceea ce am să spun despre memorié nu'mi aparține de punct de vedere al conceperei, dór ceva numai din formă.

Prin ajutorul simțurilor spiritul nostru capătă idei pe cari le păstrează și adese-ori le reproduce.

După ce o idee s'a reprodus — ne gândim dacă ea a fost ori nu mai nainte în sufletul nostru.

Aşa dar spiritul nostru are proprietate de *a păstra* de *a reproduce* şi de *a recunósce* ideile.

Acéstă proprietate a spiritului psihologii aú numit'o *memorie*.

Păstrarea, reproducerea şi *recunósccrea* sunt cele trei acte ale memoriei.

Nu toţi indiviđii au memorie cu cele 3 acte arátate. Unii păstréză bine ideile lor şi le reproduce greú; alţii le păstréză bine le reproduc uşor, dar nu'şi amintesc dacá acele idei aú mai fost ori nu în suflet.

Cine are memorie ce păstréză, reproduce şi recunósce uşor ori-ce idee—i se đice că are *memorie fidelă*.

Oamenii cu asemenea memorie sunt rari.

Cele 3 acte ale memoriei se presupun unele pe altele de la cel din urmă spre cel d'intěi, — căci nici o idee nu se recunósce dacá n'a fost produsă şi nimic nu se reproduce şi recunósce dacá n'a fost păstrat.

La cultivarea memoriei trebuie să avem în vedere condiđiunile de care atárnă fie-care act al ei.

Pentru ca ideile să se păstreze bine să cer aceste condiđiuni: a). să se deştepte în copii interes pentru acole idei, b). să se profite de starea liberă a sufletului de ori-ce alte senzađiuni; c.) să se repete cât mai des acele idei, căci repetiđia este mama studiilor şi d). să se facă asociađie între ideile vechi şi cele noi.

S'a cređut mult timp că memoria este o facultate a spiritului ceea ce nu-i drept căci atunci ar trebui ca toţi indiviđii să aibă memoria la fel.

Memoria diferă de la individ la individ—căci unii aú memorie de numere (matematicii); alţii aú memorie de sunete (musicantii); alţii aú memorie de fapte, ani, (istoricii); etc. Memoria specialisându-se atárnă de la aceste condiđiuni:

a). Condiđiuni organice şi

b). Condiđiuni de cultivarea şi esercitarea ei.

Nu tóte persónele aú simđurile desvoltate la fel: unii aú

vederea ageră, aceia vor fi buni pictori; alții auzul fin, aceia vor fi buni muzicanți. Mozart distingea, în orchestră, o greșală de $\frac{1}{16}$.

Osebit de aceste condițiuni organice ale memoriei mai e și cultivarea ei. Cu cât cine-va răpetă o ide de mai multe ori, cu cât profesiunea îl face să repete unele idei mai mult cu atât va avea memorie mai bună pentru acele idei. Un profesor de istorie va avea memorie pentru faptele, persoanele și anii din istorie, iar nici de cum de posesiunile Europeanilor în cele-lalte continente cu toate că el a învățat pe băncile școlii și geografia.

Știut este că, atită știm cât se pastréză în memorie, nu cât învățăm.

Reproducerea atirná foarte mult de la asociația ideilor. Cu cât va fi legătură mai bună între idei cu atât ele se reproduc mai ușor. — Se asociază *idei asemenea*: de ex. aud că în strada *Y* s'a încins un foc gróznic, fără să vreū mi-aduc aminte și de alte arderi ce am văduț aiurea sau despre care am cetit. Se mai asociază *idei de simultaneitate*: de ex. m'am întâlnit c'o persoană care am cunoscut-o întâi în casa unui prieten unde am petrecut într'o sară și fără să vraū imi vin un șir întreg de idei căpătate odată cu facerea cunoșcinței acelei persoane.

Se mai asociază *idei de succesiune*: de ex. mi se reproduce tonul (*do*) și odată cu acesta se reproduc și cele-lalte.

Se asociază *idei contrare*: de ex. Se reproduce ideia dulce și imediat și ideia amar.

Reproducerea mai depinde și de alte condițiuni ca: vrîsta, forța organismului, starea de sănătate ori de bôlă, etc.

Recunóscerea depinde mult de locul și timpul când am căpătăt o idee. Dacă locul și timpul căpătării unei idei nu ne vin, acele idei rămân și se pastréză mai mult timp.

Ne aducem aminte foarte bine de multe acte din copilărie pe când multe din cele noi le-am uitat.

Aici e tréba vrístei și a forțelor organismului.

De aceea se dice bătrínilor că, *ajung în mîntea copiilor.*

Forțele organismului slăbindu-le, perđindu-se, s'aũ perđut și ideile. Aũ dreptate bătrínii să ofteze după vrísta tinereței.

Teodor V. Ungureanu

Climești

Lección din Religie

CREAȚIUNEA LUMEI

Tratare din punct de vedere al învățămîntului religios.

SCHITA LECȚIUNEI

I. Pregătirea: a). Cine este creatorul lumii ?

b). Ađi, veți afla cum a creat Dumnezeu lumea. Să scrie pe tablă: *Creațiunea lumii.* Să cetesce acest titlu de școlari.

II. Predarea: a). Să povestesc de învățator întreaga bucată.

1) Dumnezeu a făcut cerul și pămîntul, în șese ȓile.

La început, pămîntul nu era vęđut, era numai o apă și deasupra ei, întuneric. În prima ȓi, Dumnezeu a ȓis:

„Să se făcă lumină“ și lumină s'a făcut. Atunci, Dumnezeu despărți lumina de întuneric; numind lumina *ȓiuă*, iar întunericul *nópte*.

2). A doua ȓi, Dumnezeu a făcut *cerul*.

3). A treia ȓi, Dumnezeu ȓise: „Să se adune apa cea de sub cer, la un loc și să se arăte uscatul“, și s'a făcut așa. Uscatul fu numit *pămînt*, iar adunările apelor *mări*. După această ȓise: „Ca pămîntul să producă ierburi cu semínțe și tot felul de arbori roditori“.

4). A patra zi, Dumnezeu a zis să se facă luminătorii pe întinsul cerului, cari să despartă ziua de noapte.

Cari sunt luminătorii cerului?

A făcut soarele, ca să ne lumineze și să ne încălzească ziua, iar luna și stelele să ne lumineze noaptea.

5). A cincea zi, Dumnezeu a făcut paserile ce sboră în aer și peștii ce înotă în apă.

6). A șasea zi, Dumnezeu făcu toate animalele și fiarele selbatice; apoi, luând pământ, a făcut după chipul și asemănarea sa, și pe om, barbat și femeie, care să crească, să se înmulțească, să umple pământul și să fie stăpîn peste toate lucrurile și ființele din lume.

7). Dumnezeu vedu că toate câte a făcut sunt foarte bune și se odihni în ziua a șaptea, pe care o bine-cuvîntă și o sfinți, adică :

Șese zile să lucrăm,

Iar a șaptea s'o serbăm.

Acésta (Duminica) este ziua Domnului.

b), *Să povestesc bucată de învățator, în părți, narându-se treptat, unitățile metodice ce se ved notate cu numările 1-7. Să obligă copiii a fi atenți, căci vor fi puși și ei s'o istorisescă.*

c). *Povestirea imediata a unităților metodice de către elevi adică, îndată ce o unitate a fost narată de învățator, să repetă de școlari. Odată cu enararea parțială, din partea elevilor, să scot următoarele puncte, care se scriu pe tablă :*

In prima zi = Lumina

A doua „ = Cerul

„ treia „ = Pământul și mările

„ patra „ = Luminătorii cerului

„ cincea „ = Paserile și peștii

„ șasea „ = Toate viețuitoarele și pe om

„ șaptea „ = S'a odihnit

d). *Nararea bucăței în întregime de școlari, cu ajutorul punctelor de pe tabelă.*

III. **Generalisarea:** *In tot-deauna, să lăudăm și să mărim pe Dumnezeu, Impăratul a totă făptură.* Să scrie această învățatură morală pe tablă,

IV. **Aplicarea:** Vor învăța a o povestă pe Marți, când se va repeta.

Ce-am învățat adă la Religie ?

Notă. Punctele de pe tabelă și învățătura morală se copiază de școlar pe caete, după ce învățătorul trece să facă lecție directă cu o altă clasă. Punctele stabilite vor îndruma pe elevi, la expunerea lecției; învățătura morală va fi ținută de școlari și va forma subiectul unei lecții indirecte de caligrafie.

V. **Costăchescu**

Învățătorul comunei Șoldănesci
Cot. Hârtop, Jud. Suceava

LECȚIE DIN CETIRE

CREAȚIUNEA LUMEI¹⁾

**Tratare din punct de vedere al cetirei mecanice—
logice-sentimentale.**

SCHIȚA LECTIUNEI

I. Astăzi, vom ceti din carte, despre „Creațiunea lumii“, după ce-mi veți istorisi-o odată.

II. a). *Se povestesc bucata de cătră școlari, continuându-se unul pe altul.*

b). *Învățătorul cetesce de model piesa (logic și estetic). Cetesce mai întâi cele 7 rînduri de la început, apoi aliniatul 4, al. 5 și 6, al. 7, al. 8 al. 9 și 10, al. 11. Elevii sunt îndatorați a urmări cetirea în liniște.*

c). *Bucata se cetesce de școlari. Imediat după cetirea unei*

1). Vedeți Cartea de cetire p. 11, de G. D. Scraba, pag. 9.

părți de cătră învățator, urmăză cetirea aceleasi părți, din partea elevilor, cu înțeles și cu sentiment.

d). *Invățătorul face analiza logica, prin întrebări adresate cătră elevi.* După-ce o parte a fost cetită de școlari, se mai cetesce odată, frasă cu frasă, esplicându-se după fie-care, cuvintele și ideile grele de înțeles; se află și vorbele sinonime.

Când elevii nu pot răspunde, învățătorul îi îndruneză.

Prima unitate metodică (7 rînduri din carte)

La această unitate se esplică și se întrebă următoarele:

Creațiunea = facerea. Din ce a făcut Dumneșeu cerul și pămîntul? (din nimic, cu cuvîntul, numai a șis și s'a făcut). Ce era în locul pămîntului? (apă). Cum mai putem șice în loc de *despărți*? (deosebi).

A doua unitate metodică (4 rînduri).

Frasa „Și Dumneșeu șise: Să se facă tărie (firmament) între ape, care să despartă apă de apă, și se făcu“, neputându-se pricepe ușor de școlari, se modifică ast-fel: Și dumneșeu șise: Să se facă cerul“ și se făcu. Propoșiția „Tăria acesta fu numită cer“ rămâne de la sine, afară.

A treia unitate metodică (6 rînduri).

Să se adune = să se strîngă. *Să se arăte* = Să se vadă. Cum putem șice în loc de *producă*? (facă). *Arbori* = copaci. Cari arbori se numesc *roditori*? (cari dau róde). Spunem vre-o câșiva arbori roditori, (mêrul, pêrul, prunul, cireșul, vișinul)

A patra unitate metodică (4 rînduri).

Să despartă = să deosebescă.

A cincea unitate metodică (3 rînduri).

Să producă = să facă *Vieșuitoare* = ființi (care trăesc), animale. Se provóca copili a numi câte-va vieșuitoare din apă (pești, raci, brósce).

A șesea unitate metodică (10 rînduri).

Dumneșeu făcu, după chipul și asemănarea sa pe om = Dumneșeu a făcut pe om, ființă *cușetătoare* (inzestrat cu puterea de a judeca și cunósce) și cu *voe liberă*. Acéstă esplicare o face

singur învăţătorul, fără să mai întrebe pe şcolari. Se repetă de câţi-va elevi. Ce înseamnă *coe liberă*?

A şeptea unitate metodică (3 rinduri).

S'a odihnit = n'a lucrat. Care e *diua a şeptea*?

Învăţătorul face următoarea explicaţie: În diua a şeptea, Dumnezeu s'a odihnit, nu pentru că ar fi avut nevoie de odihnă, căci el, avînd puterea de a face tot ce voesce, nu obosese niciodată, ci numai pentru a ne da nouă povăţuire şi exemplu, ca: *şese zile să lucrăm, iar a şeptea să ne odihnim (s'o serbăm), aducîndu-i rugăciuni.*

Bine-cuvîntă şi o sfinţi = a hotărit ca în această zi, să nu se lucreze, ci să mergem la biserică.

c). *Se cetesce piesa în întregime, de şcolari, dacă o timp, până la dexteritate.*

III. Cine mai poate face ceva din nimic, cum a făcut Dumnezeu? (Nimeni).

Aşa este, căci: „cele ce nu sunt cu putinţă la oameni sunt cu putinţă la Dumnezeu“¹⁾.

Suntem deci datorii: *Să pădăm poruncile lui Dumnezeu* (veţi afla care-s poruncile lui Dumnezeu, în alte lecţiuni), *să ne rugăm Lui, în tot-deauna, să-L lăudăm şi să-I mărim numele.* Repetare.

IV: Li se spune să o cetască acasă, de 6 orî. În 1/2 de oră următoare, ca ocupaţie, vor scrie pe plăci: *În tot-deauna să lăudăm şi să mărim numele Domnului.*

Notă. La şcoala rurală, unde timpul nu permite ca o lecţiune să dureze mai mult de 1/2 oră, se curmă citirea, când se împlinesc cele 25 minute, rezervate lecţiunii, după orar, şi se amână restul.

În scurt, pentru o bună predare a acestei lecţiuni „Creaţiunea lumii“, din amîndouă punctele de vedere, sunt necesare 5 şedinţi de câte 1/2 oră; 3 rezervate pentru explicaţie şi 2 pentru repetare.

¹⁾ V. „Cele patru evanghelii pag. 138; evanghelia de la Luca.

Varietăți științifice.

Fluviile mari din America. Revista germană *Das Schiff* dă următoarele note asupra fluviilor din America de Sud :

Amazonul isvorește din Cordilierii Perusiană la 10° de latitudine sudică. Are o lungime de 5500 km. și suprafața basinelului de 7 milioane kmp. Lărgimea aproape de ocean e de 40 km. Debitul apelor e de 100.000 metri cubi pe secundă și adâncimea apelor până la 80 m.

Orenocul isvorește din Siera Parima având: lungimea de 2225 km. și suprafața basinelului de 850.000 km. Vapóarele urcă fluviul la Bolivar.

Rio de la Plata are o lungime de 3700 km. și suprafața basinelului de 3 milioane kmp.

* * *

Patinajul în școlă. În străinătate patinatul a fost recomandat ca exercițiu gimnastic pentru toate școlile. În câte-va țări ca : Prusia, Saxonia, Danimarca etc. s'aŭ luat chiar măsuri ca să se cumpere elevilor saraci patine în contu statului. Acum patinele se introduc și în școlile diu Buda-Pesta.

Iată ce scrie *Pester Loyd*: „În multe școli din țara noastră s'a introdus patinatul deja de multă vreme în locul gimnasticeii, de óre-ce e mai sănătos pentru copii ca să se misce în aer liber de cât într'un spațiu închis. În ograda școlilor se fac acum locuri pentru patinaj. Mai multe școli aŭ primit chiar cereri de la părinți ca să introducă patinajul“.

La noi, pe când ?

* * *

↓ **O descoperire archeologică.** Doctorul Borchardt, care face catalogul colecțiilor museului din Gizeh, a descoperit că mormântul exhumat în primăvara trecută la Nigada de cătră d. Morgan, este al regelui *Menés* fondatorul dinastiei a 5-a, a cărui existență fusese contestată de mai mulți egiptologi.

Fragmente calcinate din corpul seu, un câne de fildiș și bucățile unor plăci gravate, care formeză prin reunirea lor, numele faraonului sunt în museu.

Menès e desemnat în scrisul hirogeific ca rege al Egiptului de sus și de jos.

* * *

Veninul Albinelor. Savantul german *I. Langer* a avut ideea și rabdarea să facă o analiză chimică asupra veninului albinelor. El publică rezultatul experiențelor în „*Archiva de patologie experimentală*”.

Pentru a-și procura lichidul necesar a întrebuițat 20.000 albine, iritându-le sau li scotea acul cu glandă cu tot.

Fie-care albină dădea ast-fel o cantitate de venin de 1—3 decimi de miligram.

Veninul albinelor are o basă organică, limpede ca apa, amară și posedă un miros aromatic foarte caracteristic.

Patru centigrame, inoculate unui epure de mosc, produc efecte otrăvitoare.

* * *

Microbul pestei bovine. Guvernul rus a trimis mai mulți învățați în Africa Australă să studieze natura contagiunii bôlei viteilor „Pesta bovină”.

Dinșii au constatat, că germini se presintă sub formă de corpusculi strălucitori, rotunși câte odată ovali. Pe cei mai mari se pot vedea umflături și la unii câte un bob situat în centru.

Germini se află în substanțele bogate de mucus animal. Germinul bôlei nu aparține clasei bacteriilor ci a amiboidilor.

* * *

O nouă teorie despre nori.

Chestiunea: Din ce se compun norii? Din beșici góle pe din lăuntru sau din globulețe pline? De ce plutesc ei în atmosferă într'un mod anormal? a fost pusă din nou în discuție.

D. Vader Mensbrughe, membru al academiei de ştiinţe din Bruxel, a emis o teorie ce constă în aceea, că în nori nu există nici sfere mici, nici globuleţe pline de vapori, înconjuraţi de un strat subţire a cărui grosime se micşurează dinlăuntru în afară.

Mărindu-se se scoboră în jos; dar dând de straturi mai calde se evaporază în chip centrifug şi iaū forţa ascensională. Conchide că nu sunt umplute acele beşicuţi cu aer.

* * *

O chestiune igienică. Să ştie că uniî susţin, că carnea friptă în sînge e foarte bună sănătăţii.

Doctorul Vallin într'o importantă lucrare publicată în *Revue d'hygiène et de police sanitaire* dă o puternică lovitură acestui mod de alimentare.

Dînsul conchide, că cărnurile mai puţin fripte nu sunt mai hrănitoare de cât cele bine fripte. Şi apoi dacă e aşa, e mult mai prielnic sănătăţii cărnurile bine fripte, căci mor toţi bacciliî şi microbiî patologici aflaţi în carne.

Mai mult încă, renumitul igienist adaugă: „Metoda frigerei în vas ermetic închis nu exercită nici o influenţă asupra sporilor, nici asupra baccililor.

* * *

Ereditatea. Englezul *Walter Heape* publică nişte experienţe fiziologice foarte curioase şi interesante în *Proceedings*, buletinul societăţii regale din Londra.

Embrionul mamiferilor— de la om până la marsupiale — se dezvoltă în aşa condiţiuni, că oul infinitesimal, după fecundaţie se dedublă din ce în ce, că o celulă dedublându-se ajunge la milioane, cari toate cuprind elementele organismului.

A expermentat şi reuşit ca un ou fecundat de 2 părinţi A şi B să se dezvolte în sinul unei altei femei de aceeaşi specie C, introdus prin o anumită operaţie scăpând pe mama adevărată de totă sarcina maternităţii, că mama adoptivă nu influenţază asupra caracterelor de rasă a părinţilor adevăraţi, că prin *telegonie* o femeie măritată a două oră naşte une-orî copii, cari s'emană cu primul ei barbat.

Aceste rezultate ocupă foarte multă lume medicală.